

Verdiskapingsanalyse av Måløyregionen

«Bygd på tiltak og ikke vedtak»

- NÆRINGSLIVET I MÅLØYREGIONEN**
S. 8
- ANALYSE AV VIKTIGE NÆRINGER**
S. 19
- RINGVIRKNINGER**
S. 29
- REGIONENS MULIGHETSROM**
S. 33

Formålet med prosjektet er å gi en oversikt over næringslivet i Måløyregionen som Måløy Vekst kan bruke i sitt videre arbeid for å utvikle næringslivet i Måløyregionen.

Måløy Vekst er næringslivets og kommunens felles organ for langsiktig samfunns- og næringsutvikling. Selskapet har som formål å fremme vekst i næringslivet og å skape bolyst i kommunen. Næringslivet i regionen er representert ved omkring 90 bedrifter og er kjent for blant annet maritim og marin virksomhet. Måløy Vekst jobber med viktige utviklingsprosjekter for kommunene og næringslivet i regionen, og har bestilt en verdiskapings- og ringvirkningsanalyse av Måløyregionen, tidligere Vågsøy kommune.

Rapporten tar utgangspunkt i bedriftene som eksisterer i Måløyregionen. Måløyregionen er her definert som gamle Vågsøy kommune. For regionens næringsliv går vi gjennom kjennetegn, hvilke næringer bedriftene er i, aktivitet og hvordan næringslivet har utviklet seg over tid. Utviklingen i regionen sammenlignes også med utviklingen i Fastlands-Norge, for å få et bilde av hvordan utviklingen i regionen har vært sammenlignet med øvrig norsk næringsliv.

Måløyregionen er en eksportintensiv region, hvor maritim næring og sjømatnæringen står sterkt. Disse to næringene blir analysert mer i dybden og det er gjennomført flere intervjuer med aktører i de respektive næringene. Det er også gjennomført en ringvirkningsanalyse av næringslivet.

Til slutt i rapporten ser vi på mulighetsrom i regionen. Dette inkluderer muligheter som presenterer seg fremover i de største næringene, men også mulighetsrom knyttet til næringer som satses på i regionen i dag. Vi ser også på samfunnsmessige kriterier for videre vekst i regionen.

Del 1: Næringslivet i Måløyregionen:

Sammenlignet med resten av Norge, har Måløyregionen en høy andel sysselsatte innenfor privat sektor. Dette kan forklares ved en lav andel offentlige arbeidsplasser og ved at regionens bedrifter har skapt arbeidsplasser selv. Videre har det i analysen kommet frem at bedriftene i regionen har utviklet lokale verdikjeder gjennom i stor grad å bruke lokale leverandører.

Pendlingsmønsteret og arbeidsplasser per innbygger peker begge på samme fenomen, nemlig at mens arbeidsmarkedet er svært velutviklet med mange interessante arbeidsplasser, er regionen relativt mindre attraktivt som bostedskommune.

Som følge av store dominerende eksportnæringer, er Måløyregionen en eksportintensiv region. Dersom Måløyregionen hadde vært en egen kommune, hadde dette vært den femte mest eksportintensive kommunen i Norge. I 2020 hadde Måløyregionen en eksportintensitet på to millioner kroner per sysselsatt. Til sammenligning var gjennomsnittlig eksportintensitet i Norge på 280 000 kroner. Målet i Hurdalsplattformen er en fastlandseksport på i overkant av 1 100 milliarder kroner i 2030. Hadde alle kommuner hatt samme eksportintensitet som Måløyregionen, ville fastlandseksporten økt fra 740 milliarder kroner i 2020 til over 5 000 milliarder, og målet i Hurdalsplattformen ville vært nådd.

Det er ofte en korrelasjon mellom eksportintensiteten i en sektor og en sektors produktivitet. På bakgrunn av dette skulle en tro at produktiviteten i Måløyregionen er på linje med øvrig norsk næringsliv. Det er imidlertid ikke tilfellet, og data viser at regionens produktivitet er relativt lav. En av årsakene til dette er at sjømatnæringen i regionen er dominert av industri- og handelsbedrifter som har en lavere verdiskaping per ansatt enn andre bedrifter i næringen.

Del 2: Analyse av særlig viktige næringer:

Måløyregionen har en sterk **maritim klynge** som består av både rederier, verft, utstys- og tjenesteleverandører. I 2020 sto maritim næring for omkring 14 prosent av total verdiskaping i regionen, tilsvarende 324 millioner kroner. Mens det er skipsverftene som utgjør den største omsetnings- og verdiskapingsandelen, i tillegg til at de sysselsetter flest folk, er det rederiene som er de mest produktive, og dermed bidrar mest til verdiskaping per ansatt. Maritim næring har de seneste årene vist en imponerende evne til å omstille seg mot nye markeder i utfordrende situasjoner. Dette har blant annet bidratt til å gjøre den norske maritime næringen ledende i den pågående grønne omstillingen.

Forts. Del 2: Analyse av særlig viktige næringer:

Sjømatnæringen er den største næringen i regionen og hadde i 2020 en verdiskaping på 400 millioner kroner. Til tross for en volatil utvikling siden 2008, har både verdiskapingen og produktiviteten i næringen økt. Det har historisk vært mye tradisjonell fiske i regionen, men i nyere tid er det verdikjeden knyttet til oppdrettsnæringen som dominerer. Verdiskapingen i regionen har imidlertid hatt en svakere vekst sammenlignet med sjømatnæringen i Norge for øvrig. I motsetning til landet for øvrig, der oppdrett driver produktivitsveksten, domineres sjømatnæringen i Måløyregionen av fiskeindustri og salgsaktivitet. Her har verdiskapingen og produktiviteten vokst betydelig mindre enn i oppdrettsnæringen.

Del 3: Ringvirkningsanalyse:

De samlede sysselsettingseffekter som understøttes av næringslivet i Måløyregionen er 5 900 sysselsatte. Dette fordeler seg på 1 790 direkte sysselsatte (altså arbeidsplasser i kommunen), og 4 140 indirekte sysselsatte (altså arbeidsplasser utenfor kommunen som understøttes av aktiviteten i Måløy). Det betyr at hver arbeidsplass i Måløy legger grunnlag for cirka 2,3 arbeidsplasser i resten av landet. Ikke overraskende er de største sysselsettingseffektene i Vestland fylke. Dette drives i all hovedsak av at Måløyregionen er i Vestland fylke. Måler vi ringvirkninger i form av verdiskaping finner vi samlede effekter på 6,5 milliarder kroner. Dette fordeler seg på cirka 1,8 milliarder i direkte verdiskaping (i bedriftene i Måløyregionen), og 4,7 milliarder i indirekte effekter (i bedrifter i andre regioner som er understøttet av aktiviteten i Måløyregionen).

Del 4: Mulighetsrom i regionen:

Mulighetsrommene vi trekker frem er tilknyttet følgende: (i) Øke deler av verdikjeden i oppdrett i regionen, samt satse på innovasjonen, (ii) Maritim næring og grønn omstilling, (iii) Cruisesatsing og turismen som følger og (iv) Den innovative «hub-en» som er vokst frem i regionen i løpet av årene.

Basert på mulighetsrommene har vi beskrevet noen samfunnsmessige kriterier for videre vekst. Dette inkluderer å **øke bostedsattraktiviteten og forbedringer av den regionale infrastrukturen**. Innenfor førstnevnte har vi identifisert tre muligheter for forbedring; økt tilgang på boliger, tilgang på interessante og meningsfulle arbeidsplasser og generell bostedsaktivitet. Å sikre god infrastruktur er en viktig forutsetning for å sikre tilstrekkelig med arbeidskraft til region. Et eksempel som trekkes frem er Stad skipstunnel.

Omsetning er salgsinntektene til en bedrift og er et mål på økonomisk aktivitet. Det er imidlertid viktig å nevne at omsetning som mål på økonomisk aktivitet må sees i sammenheng med verdiskaping. En bedrift kan ha en høy omsetning, men lav verdiskaping, og videre kan omsetningen i en næring være høy, men verdiskapingen lav fordi samme vare selges og kjøpes flere ganger innad i samme næring.

Verdiskaping er et bedre mål på hva som skapes i en bedrift, region eller et land. Verdiskaping er summen av bedriftens lønnskostnader og bedriftens driftsresultat, korrigert for kapitalslit og nedskrivning. Med andre ord, summen av bedriftens avkastning som går til hhv. arbeidstakere (lønn), kapitaleiere (overskudd), kreditorer (renter) og stat og kommune (skatt). Dette er også kjent som bruttoprodukt eller BNP. Verdiskaping er en av de mest sentrale samfunnsøkonomiske størrelser, fordi det er den som legger grunnlag for velferd gjennom forbruk og skatter.

Produktivitet er et mål på forholdet mellom produksjon og bruken av innsatsfaktorer. Sagt på en annen måte, produktiviteten sier noe om hvor mye verdi som skapes av hver ansatt. I denne rapporten bruker vi målet *arbeidskraftsproduktivitet* som måles som verdiskaping per ansatt. På lang sikt er det kjent at det er produktivitet som legger grunnlaget for økonomisk vekst og velstand.

Sysselsetting er et annet ord for «folk i arbeid». Til sammen utgjør sysselsatte den samlede arbeidskraften i Norge og er landets viktigste økonomiske ressurs.

Denne rapporten består av fire deler som sammen gir et overblikk over næringslivet og mulighetene i Måløyregionen:

- I den første delen av rapporten presenterer vi **næringslivet i regionen**. Dette gjør vi ved å presentere relevante statistikker for å belyse dagens status i næringslivet. Vi belyser også utviklingen i næringslivet de siste årene.
- Den andre delen av rapporten er en mer **detaljert analyse** av den maritime næringen og sjømatnæringen i regionen.
- Den tredje delen er en **ringvirkningsanalyse** av næringslivet i regionen.
- Den siste delen belyser **muligheter** for næringslivet fremover, og viktige **samfunnmessige kriterier** for videre vekst i næringslivet.

An aerial photograph of a long concrete bridge spanning a wide fjord. The bridge has several tall, rectangular piers. The water is blue with sunlight reflecting off its surface. In the background, there are green hills and a small town with buildings. The sky is clear and bright.

Del 1: Næringslivet i Måløyregionen

Arbeidsmarkedet

I denne rapporten bruker vi uttrykket Måløy-regionen om den gamle Vågsøy kommune, som i 2020 ble en del av Kinn kommune. Per januar 2022 bodde det nærmere 6 000 personer i Måløyregionen. Befolkningstallet har vært relativt stabilt de siste 15 årene, med en reduksjon på 59 personer siden 2008. Måløyregionen har et stort og variert næringsliv og det finnes mange karrieremuligheter for de som ønsker å bosette seg der.

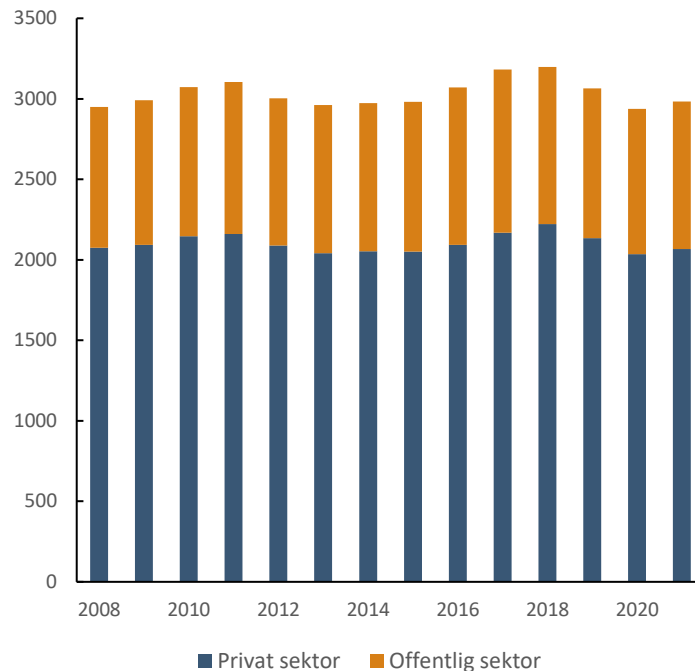
For å få en oversikt over arbeidsmarkedet i regionen, ser vi på hvordan sysselsetting fordeler seg mellom privat og offentlig sektor. Privat sektor er bedrifter i privat eie og ideelle organisasjoner, mens offentlig sektor er en samlebetegnelse på stats- og kommuneforvaltningen.

I 2021 jobbet omkring 70 prosent av de sysselsatte i Måløyregionen i privat sektor. Denne andelen har vært relativt stabil i perioden 2008 til 2021, som vist på figuren til høyre. Sammenlignet med Norge for øvrig, er andelen som jobber i privat sektor relativt høyt.

Dette er noe som også trekkes frem i intervjuer, hvor flere nevner at regionen har et fleksibelt og selvstendig næringsliv drevet av private satsinger. Den lave andelen offentlige arbeidsplasser har ført til at bedrifter i regionen har skapt arbeidsplasser selv, hvor de i stor grad forsøker å bruke lokale leverandører der det er mulig for å styrke næringslivet ytterligere. I intervjuene er det flere som nevner at de er stolte av å være en region som er «bygd på tiltak og ikke vedtak».

Sysselsetting i kommunen fordelt på privat og offentlig sektor.

Kilde: SSB

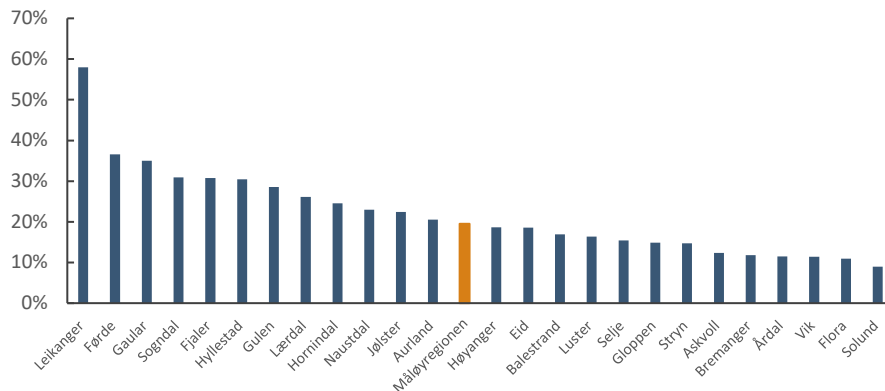
Pendling i kommunen

For å forstå forholdet mellom hhv. befolkningen og arbeidsstyrken i en region er det relevant å se på hvor stort overlapp det er mellom disse. Dette kan fortelle oss noe om den relative styrken av regionens arbeidsmarked og dens bostedsattraktivitet. For å undersøke dette ser vi på *pendlingsmønstrene i regionen*. Bruttoinnpendlingen viser hvor stor andel av de som jobber i Måløyregionen har bostedsadresse i en annen kommune. Siden SSBs data ikke skiller mellom Vågsøy og Florø etter 2019, ser vi på data for Vågsøy kommune i 2019.

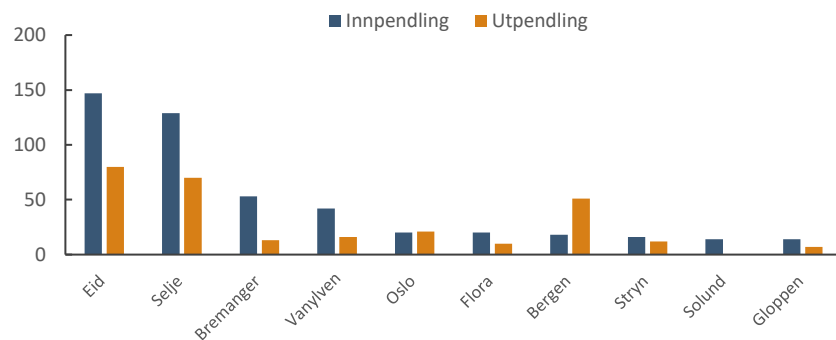
Figuren øverst til høyre viser bruttoinnpendlingen i Måløyregionen, sammenlignet med andre kommuner i gamle Sogn og Fjordane fylke i 2019. Vi ser at Måløyregionen ligger midt på treet når det gjelder bruttoinnpendling, tilsvarende en andel på 20 prosent.

Bruttoinnpendling gir kun et partielt bilde for hvordan arbeidsmarkedet fungerer, da det ikke tar hensyn til hverken utpendling eller hvilke kommuner det pendles fra. Figuren nederst til høyre viser det geografiske pendlingsmønsteret. Som vist er det størst innpendling fra Eid og Selje kommune, og innpendling til regionen er høyere enn utpendling, noe som tyder på at regionen er en attraktiv arbeidsplass for befolkningen i de nærliggende kommunene.

Bruttoinnpendling i 2019 i utvalgte kommuner (Måløyregionen i oransje søyle). Kilde: SSB

Inn- og utpendling av Måløyregionen i 2019. Kilde: SSB

Pendling i regionen

For å se på koblingene mellom næringslivet i Måløy og omkringliggende kommuner ser vi på en bosteds- og arbeidsstedmatrise for regionen. Denne matrisen viser sammenhengen mellom hvor folk bor og hvor de jobber.

Som vi ser fra matrisen til høyre, er det relativt mange av de som jobber i Kinn kommune som er bosatt i andre nærliggende kommuner. Det er cirka 720 mennesker som er bosatt i de tre omkringliggende kommunene (Sunnfjord, Bremanger og Stad) som jobber i Kinn. Dette utgjør 8 prosent av de totale arbeidsplassene i Kinn. Denne andelen er den høyeste av alle kommunene vi ser på her.

Dette viser at Kinn kommune er en viktig arbeidslivsaktør for nabokommunene. Siden Måløy er en viktig del av arbeidsmarkedet i Kinn, er det trolig slik at mange av de som kommer fra nærliggende kommuner jobber i Måløy.

Bosted/arbeidsstedsmatrise 2021. Kilde: SSB, bearbejdet av Menon Economics

		Arbeidskommune				
		Kinn	Sunnfjord	Bremanger	Stad	Totalt arbeidsplasser
Bostedskommune	Kinn	7 221	466	42	151	8 530
	Sunnfjord	216	10 404	14	37	12 429
	Bremanger	118	21	1 321	29	1 496
	Stad	383	67	25	3 557	4 299

Arbeidsplasser per innbygger

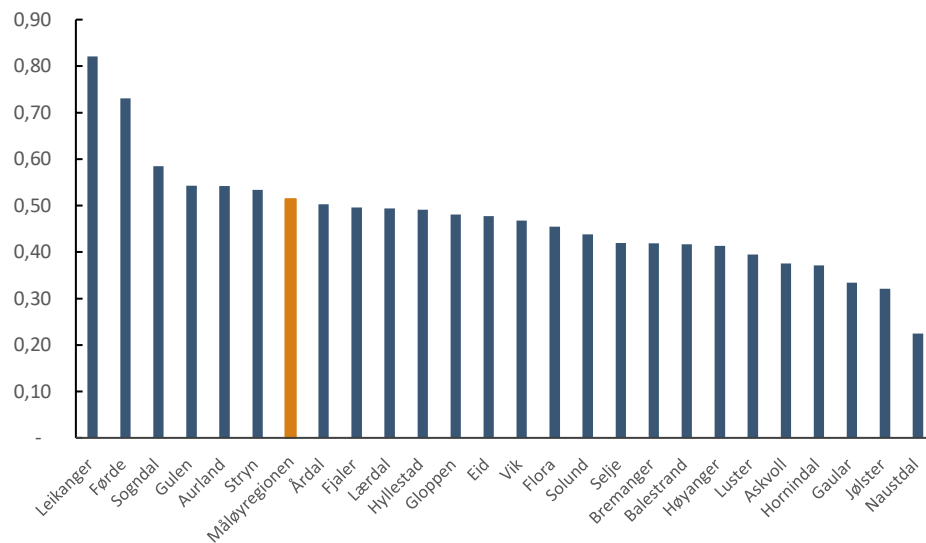
For å videre forstå arbeidsmarkedet i Måløyregionen, ser vi på antallet av arbeidsplasser per innbygger i regionen. Dette gir en indikasjon på om arbeidsmarkedet og boligmarkedet er proporsjonale i størrelse.

Figuren til høyre viser hvor mange arbeidsplasser Måløyregionen har per innbygger. Som vi ser var Måløyregionen den regionen i Sogn og Fjordane som hadde syvende høyest andel av arbeidsplasser per innbygger. Dette viser at det er en høy andel arbeidsplasser i regionen, relativt til antall innbyggere.

Pendlingsmønsteret og arbeidsplasser per innbygger peker begge på samme fenomen, nemlig at mens arbeidsmarkedet er svært velutviklet med mange interessante arbeidsplasser, er regionen relativt mindre attraktivt som bostedskommune.

Det er mange positive ting ved å være en «arbeidskommune», men et problematisk aspekt er at man ofte vil slite med å rekruttere relevant kompetanse. Dette er særlig relevant i mindre kommuner med et underutviklet kommunikasjonsstilbud. I tillegg betaler man kommuneskatt i den kommune man bor i, og ikke den man jobber i, noe som betyr at Kinn kommune går glipp av viktige skatteinntekter.

Arbeidsplasser per innbygger i relevante kommuner i Sogn og Fjordane (Måløyregionen i oransje søyle). Kilde: SSB, bearbejdet av Menon Economics

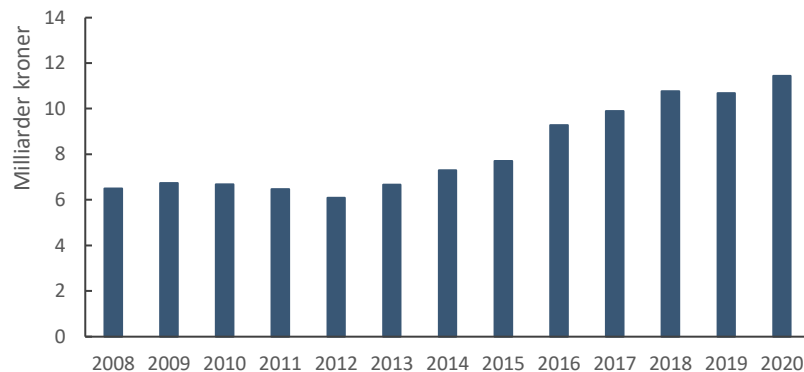
Omsetning og verdiskaping

For å få en forståelse av størrelsen på og aktiviteten i næringslivet brukes som regel omsetning og verdiskaping som mål. Det er viktig å se de to i sammenheng for å få et riktig bilde av næringslivet. En bedrift kan ha en høy omsetning, men lav verdiskaping, og videre kan omsetningen i en næring være høy, men verdiskapingen lav fordi samme vare selges og kjøpes flere ganger innad i samme næring. Det er verdiskapingen som er den viktigste økonomiske størrelsen fordi det er den som legger grunnlaget for velferd gjennom konsum og skatt. Begge begrepene er definert på side 6.

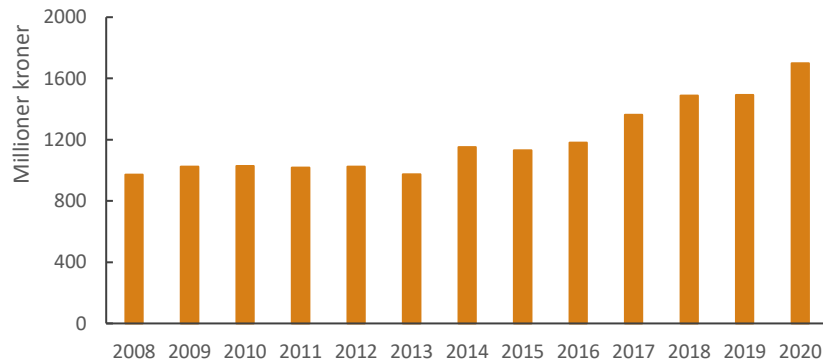
Både omsetningen og verdiskapingen i Måløyregionen har de siste årene økt. Siden 2012 har omsetningen økt fra 6,5 mrd. kroner til drøyt 11 mrd. kroner. I 2020 var verdiskapingen på omkring 1,7 mrd. kroner. Det er en økning på omkring 14 prosent siden 2019. Siden 2008 har verdiskapingsveksten vært på om lag 75 prosent. Det er særlig sjømatnæringen og maritim næring som har bidratt til økningen i både omsetning og verdiskaping.

Frem til 2020 har verdiskapingsveksten i Måløyregionen vært lavere enn resten av norsk næringsliv. Dette har imidlertid snudd i 2020, som vist på neste side.

Omsetningsutvikling i Måløyregionen, 2004-2020. Kilde: Menon Economics

Utvikling i verdiskaping i Måløyregionen. Kilde: Menon Economics

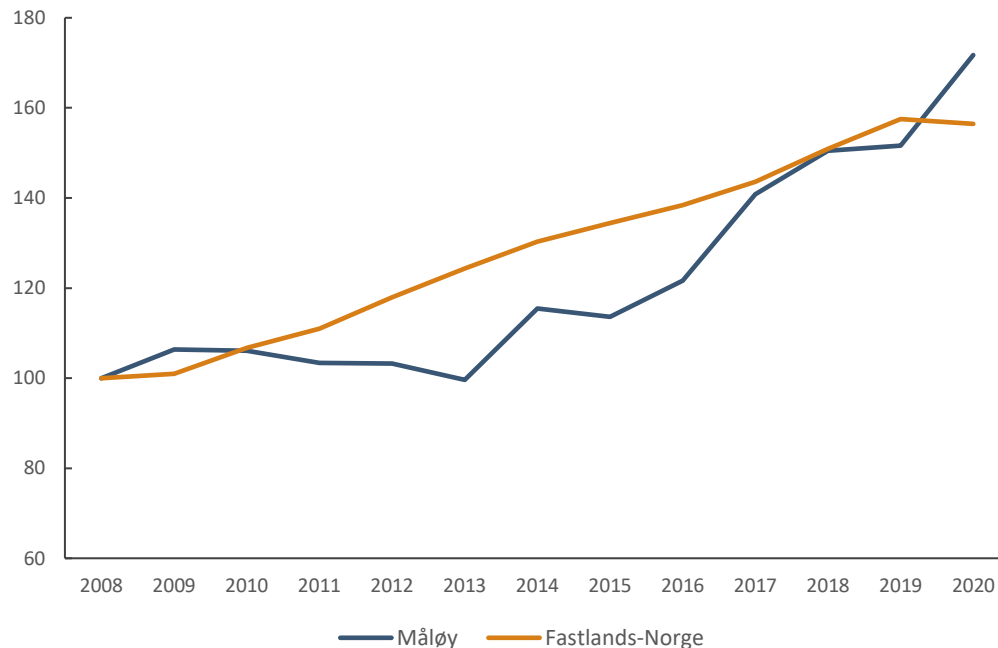
Verdiskapingsvekst sammenlignet med Fastlands-Norge

Indeksert verdiskapingsvekst i Måløyregionen sammenlignet med Fastlands-Norge. Kilde: Menon Economics

Som vist i figuren har Fastlands-Norge gjennomgående hatt høyere verdiskapingsvekst enn Måløyregionen i perioden 2009 til 2019. Fra 2019 til 2020 økte verdiskapingen i Måløyregionen så mye at den totale veksten i analyseperioden ble høyere for regionen enn Fastlands-Norge.

Det er trolig flere grunner til at Måløyregionen har opplevd en høyere vekst enn Fastlands-Norge fra 2019 til 2020. De næringene som ble hardest rammet av koronakrisen var reiseliv og personlig tjenesteyting. Dette er to næringer som er relativt små i Måløyregionen sammenlignet med i resten av landet. Regionen har derfor ikke opplevd samme nedgang i verdiskaping som Fastlands-Norge.

Verdiskaping og sysselsetting fordelt på næring vises på neste side.

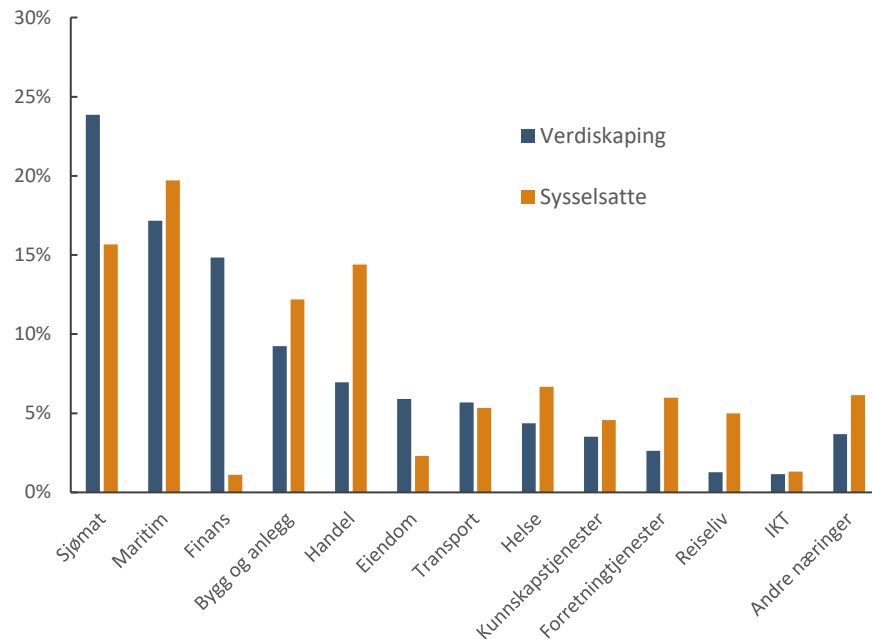
Næringsstrukturen i kommunen

Sjømatnæringen og maritim næring dominerer næringslivet i Måløyregionen. For å få et bedre bilde av hvilke næringer som driver utviklingen i næringslivet, er det hensiktsmessig å fordele verdiskapingen og sysselsettingen på næringer, som vist i figuren til høyre.

Sjømatnæringen og maritim næring er størst både målt i verdiskaping og i sysselsetting. Videre er det i næringslivet i Måløy betydelig innslag av bedrifter innen bygg- og anleggsbransjen og handelsnæringen. Det er samtidig betydelig sysselsetting og verdiskaping inn både eiendom, transport, helse, kunnskapstjenester og forretningstjenester. Næringsstrukturen i kommunen varierer noe fra resten av landet der de største næringene er olje- og gassnæringen, varehandel, og industri.

Finansnæringen er den tredje største næringen målt i verdiskaping, men sysselsetter få sammenlignet med de andre næringene. Det er med andre ord en svært høyproduktiv næring. Dette er ikke overraskende ettersom dette er en næring med mye kapital «bak» hver arbeidsplass.

Verdiskaping og sysselsetting fordelt på næringer i regionen. Kilde: Menon Economics

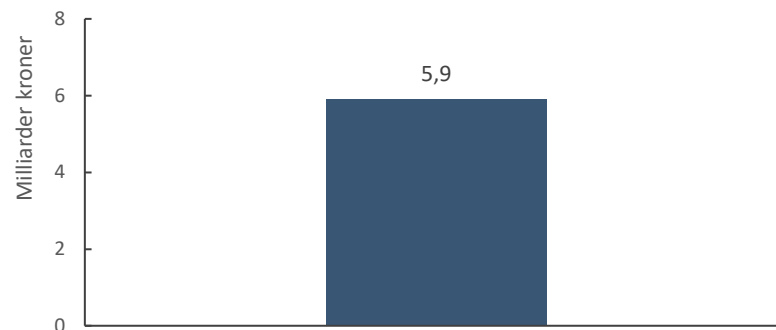
Eksport i Måløyregionen

Eksport er en sentral samfunnsøkonomisk størrelse siden det er eksportinntektene som finansierer import. Brorparten av norsk eksport kommer fra olje- og gassrelaterte virksomhet, men dersom vi ser bort fra dette er maritim næring og sjømatnæringen viktige eksportnæringer for Norge. Dette er som vist over også sentrale næringer i Måløyregionen, og det er derfor ikke overraskende at regionen er svært eksportintensiv.

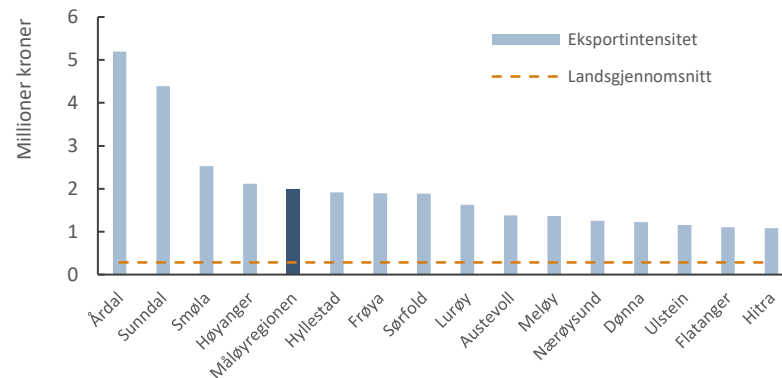
Det eksisterer ikke data på eksport på kommune- eller regionsnivå, men vi har forsøkt å estimere dette for Måløyregionen. Dette er vist i figuren øverst til høyre, hvor vi ser et eksportestimat på om lag 5,9 milliarder kroner i 2020. Samlet utgjør det cirka halvparten av all omsetningen i regionen. Det bør imidlertid her nevnes at brorparten av eksporten tilskrives Coast Seafood med eksport på over 3,6 milliarder kroner i 2020.

Når man skal vurdere hvor eksponert en region er mot utlandet er det imidlertid mer relevant å se på eksporten per sysselsatt. Dette er også kjent som eksportintensiteten. Figuren nederst til høyre viser eksportintensiteten i de 15 mest eksportintensive regioner i Norge samt Måløyregionen, og den gjennomsnittlige eksportintensiteten i Norge. Eksportintensiteten i Måløyregionen er på om lag 2 millioner kroner i regionen i 2020. Nivået på eksportintensiteten er svært høyt sett i norsk standard. **Dersom Måløyregionen hadde vært en egen kommune, hadde dette vært den femte mest eksportintensive kommunen i Norge, med en eksportintensitet sju ganger over landsgjennomsnittet.**

Total eksport i Måløyregionen i 2020. Kilde: Menon Economics

Eksport per sysselsatt i ulike kommuner. Kilde: Menon Economics

Eksport i regionen i lys av Hurdalsplattformen

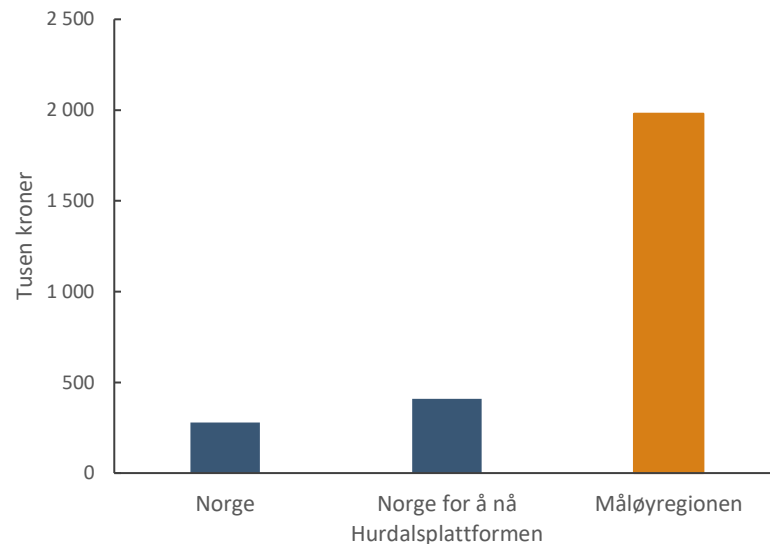
I Hurdalsplattformen satte regjeringen ned et mål om å øke norsk fastlandseksport med 50 prosent innen 2030. Det betyr en fastlands-eksport på i overkant av 1 100 milliarder kroner i 2030.

Siden vi på forrige slide viste at eksportintensitet i Måløyregionen var høy, fremkommer det et interessant spørsmål:

«Hvor høy ville eksporten vært i Norge om hele landet var like eksportintensiv som Måløyregionen?»

I 2020 hadde Måløyregionen en eksport per sysselsatt (eksportintensitet) på nærmere 2 millioner kroner. Til sammenligning var gjennomsnittlig eksportintensitet i Norge på nærmere 280 000 kroner. For å nå Regjeringens eksportmål nevnt over, er det nødvendig med en eksport per sysselsatt på omkring 410 000 kroner. Dette tilsvarer bare omkring 21 prosent av eksportintensiteten til Måløyregionen. Hadde alle kommuner hatt samme eksportintensitet som Måløyregionen vil fastlandseksporten økt fra rett over 740 milliarder kroner i 2020 til over 5 000 milliarder kroner. Dette eksempelet er utelukkende illustrativt, men viser hvor stor eksporten i Måløyregionen faktisk er.

Eksportintensitet i Måløyregionen (i oransje) sammenlignet med observert fastlandseksportintensitet i Norge, og fastlandseksportintensiteten som er nødvendig for å nå målene satt i Hurdalsplattformen. Kilde: Menon Economics

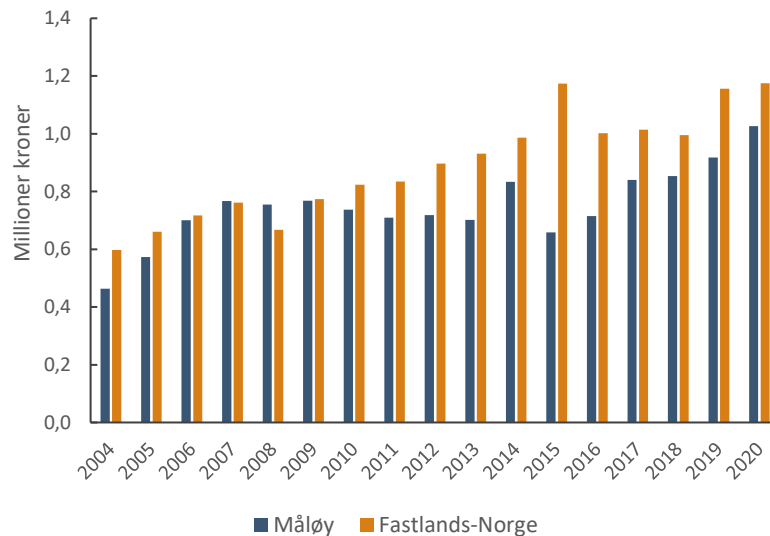
Produktivitet i Måløys næringsliv

Som tidligere vist er de to største næringene i Måløyregionen, sjømatnæringen og maritim næring, begge eksportrettede. Ofte er det en korrelasjon mellom eksportintensiteten i en sektor og sektorens produktivitet. Det er flere grunner til dette, for eksempel må eksportbedrifter konkurrere på internasjonale markeder og være del av en internasjonal verdikjede som tidligere fanger opp teknologi og innovasjon enn næringslivet ellers. Videre er det nødvendig for eksportbedrifter å være innovative for å holde seg konkurransedyktige mot internasjonale konkurrenter. Dette bidrar til at de ofte har høyere produktivitet.

På bakgrunn av dette skulle en tro at produktiviteten i Måløyregionen er på linje med øvrig norsk næringsliv. Som figuren til høyre viser er dette imidlertid ikke tilfellet. Måløyregionen har hatt en lavere produktivitet enn øvrig norsk næringsliv siden 2004. På den andre siden viser figuren at forskjellen mellom produktiviteten i Måløyregionen og øvrig norsk næringsliv har blitt mindre og mindre for hvert år siden 2015.

En av årsakene til den lavere produktiviteten er at sjømatnæringen i Måløyregionen er dominert av industri- og handelsbedrifter. Disse har en lavere verdiskaping per sysselsatt enn andre bedrifter, til tross for at de har en høy omsetning. Dette fører til at produktiviteten, altså verdiskaping per sysselsatt, blir lavere. Dette er vist i mer detalj på neste side.

Produktivitet i Måløyregionen sammenlignet med Fastlands-Norge. Kilde: Menon Economics

Produktivitet i Måløys næringsliv

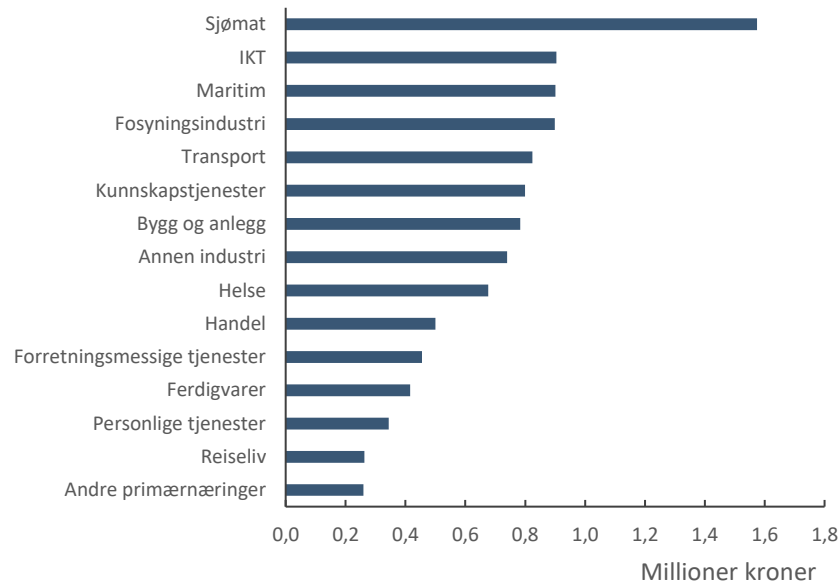
Produktiviteten varierer blant de ulike næringene i regionen. Som vist i figuren til høyre, er det sjømatnæringen som har den høyeste produktiviteten, etterfulgt av IKT-næringen og maritim næring.

Til tross for at produktiviteten er høyest i sjømatnæringen, er det som sagt verdt å nevne at produktiviteten vi observerer her er relativt lav sammenlignet med sjømatnæringen i resten av Norge. Dette vil vi kommentere ytterligere i mulighetsrommet for sjømatnæringen. Verdiskapingen i sjømatnæringen hadde også vært en del lavere dersom vi hadde fjernet det største selskapet i næringen, Coast Seafood, men produktiviteten (verdiskaping per ansatt) hadde allikevel fortsatt vært den høyeste i regionen.

Også maritim næring har en produktivitet som er noe høyere enn snittet i kommunen på om lag 900 000 kroner per sysselsatt. Likevel er også produktiviteten i den maritime næringen i Måløyregionen noe lavere enn snittet for Norge for øvrig, der produktiviteten er rundt 50 prosent høyere.

IKT-næringen sin høye produktivitet er viktig, men dette er også en næring som er relativt liten målt i antall sysselsatte. Dette gjør at den aggregerte verdiskapingen i næringen er relativt lav.

Produktivitet i Måløyregionen fordelt på næringer.* Kilde: Menon Economics

*Vi har her ekskludert finansnæringen og eiendomsnæringen. Grunnen til dette er at næringene er relativt små i regionen, samt at de har en veldig høy produktivitet, som er drevet av få sysselsatte mer enn høy verdiskaping.

A wide-angle photograph of a large concrete bridge spanning a body of water. The bridge has multiple tall, rectangular piers. In the background, there are green hills and a residential area with many small houses. The sky is clear and blue. The foreground shows the railing and deck of a boat, indicating the photo was taken from the water.

Del 2: Analyse av særlig viktige næringer

An aerial photograph of a coastal town. In the foreground, a large, modern concrete bridge with multiple lanes curves along the right side of the frame. Below the bridge, a harbor is filled with numerous small boats and yachts docked at a pier. A large, light-colored industrial or commercial building is situated on the waterfront. In the background, a large body of water stretches towards a range of brown, hilly mountains under a clear blue sky. The text "Maritim næring" is overlaid in the center of the image.

Maritim næring

Maritim næring er en av Norges viktigste næringer og spiller en viktig rolle for verdiskaping og sysselsetting i store deler av landet. Langs norskekysten finnes en sterk maritim klynge hvor det inngår verdensledende selskaper innenfor et bredt spekter av segmenter. Norske bedrifter og kunnskapsaktører står bak en kontinuerlig strøm av innovasjoner innen skipsdesign, dynamisk posisjonering, fremdriftssystemer, utstyr og tjenester.

På dørstokken til et nytt tiår var det i 2019 store utsikter for vekst for maritim næring i Norge. Optimismen gjenspeilte seg i verdiskapings- og sysselsettingstallene for 2019, som begge økte fra 2018. Koronapandemien og en lavere oljepris snudde imidlertid opp ned på optimismen i næringen i mars 2020. Med fallende priser på flere viktige produkter som produseres av den norske maritime klyngen, forsinkelser i leveranser og økte fraktrater var usikkerheten stor.

Siste tilgjengelige regnskapstall for 2020 viser imidlertid at koronapandemien ikke traff næringen så hardt som fryktet, og at det jevnt over har gått bra i maritim næring (Menon-publikasjon 10/2022).

Måløyregionen har en sterk maritim klynge og består av både skipsverft, rederier, utstyersleverandører, skipsdesignere og tjenesteleverandører.

Største selskap i den maritime næringen i Måløy, målt i antall ansatte

Selstad AS

Båtbygg AS

Stadyard AS

Marin Service AS

Johansen Slip og Mek AS

Verdiskapingsutvikling og produktivitet i maritim næring

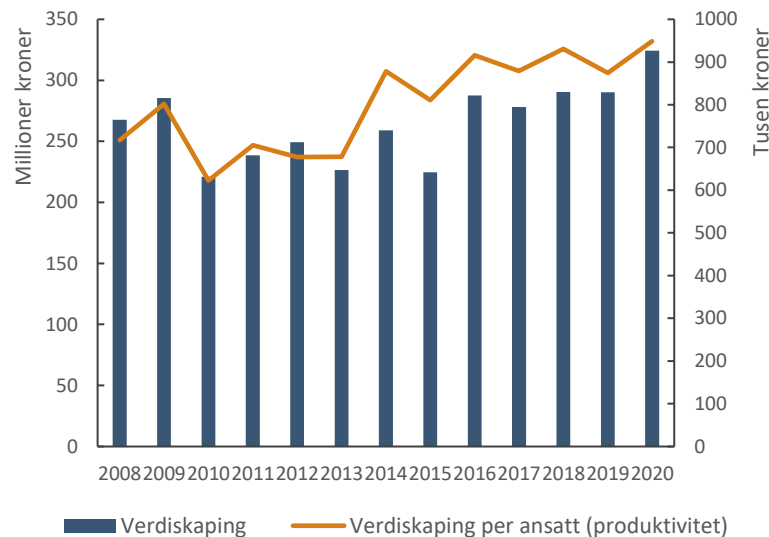
Selskaper i maritim næring i Måløyregionen inkluderer både rederier, skipsverft, utstys- og tjenesteleverandører. Skipsverftene står for nærmere 80 prosent av omsetningen til de maritime bedriftene i regionen.

Figuren til høyre viser verdiskaping og verdiskaping per ansatt (produktivitet) i maritim næring i Måløyregionen. I 2020 sto maritim næring for omkring 14 prosent av total verdiskaping i regionen, tilvarende i overkant av 324 millioner kroner.

Den maritime næringen i regionen er en relativt produktiv næring, hvor produktiviteten i 2020 var på nærmere én million kroner per sysselsatt. Mens det er skipsverftene som utgjør den største omsetnings- og verdiskapingsandelen, i tillegg til at de sysselsetter flest folk, er det rederiene som er de mest produktive. Bakgrunnen til dette er at de har en relativt høy verdiskaping.

Maritim næring er også en eksportrettet næring og bidrar til å gjøre Måløyregionen til en eksportintensiv region. Maritim næring har de seneste årene vist en imponerende evne til å omstille seg mot nye markeder i utfordrende situasjoner. Dette har blant annet bidratt til å gjøre den norske maritime næringen ledende i den pågående grønne omstillingen. Vi går mer inn i dette på neste side.

Utvikling i verdiskaping (venstre) og verdiskaping per ansatt (høyre) i Måløyregionen. Kilde: Menon Economics

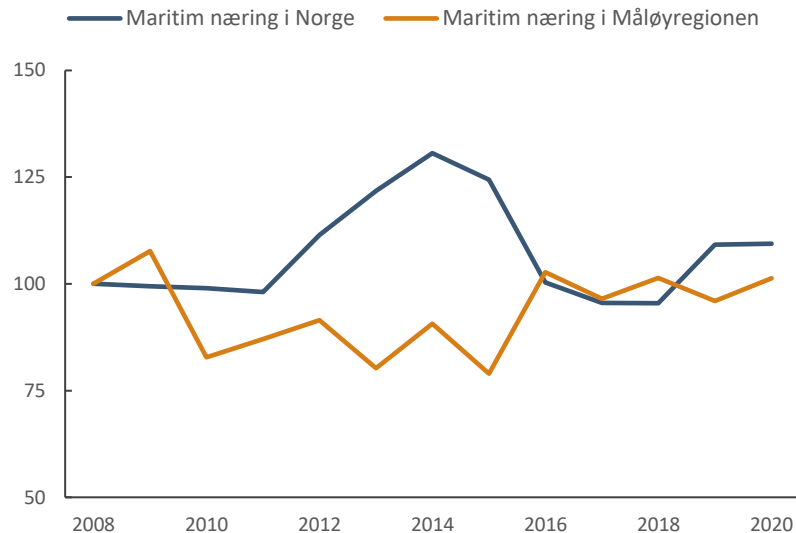
Maritim næring i Måløyregionen sammenlignet med næringen for øvrig i landet

Økonomiske konjunkturer er intet nytt for maritim næring. Finanskrisen førte til noe lavere vekst i den norske maritime næringen, før den tok seg kraftig opp fra 2012 til 2014. I 2014 nådde næringen toppen, før oljeprisfallet slo inn på aktiviteten (Menon-publikasjon 10/2022).

Verdiskapingsveksten i Måløyregionen har i perioden 2008 til 2020 vært mer stabil sammenlignet med norsk maritim næring for øvrig. Det er i hovedsak to grunner til dette:

1. Maritim næring i Måløyregionen har i liten grad rettet seg mot petroleumsnæringen. Det gjorde at de ikke har blitt særlig påvirket av oljekrisen i 2014.
2. Verftene i Måløyregionen har i hovedsak vært rettet mot bygging av fiskebåter og ferger. I tillegg har flere av verftene spesialisert seg på vedlikehold og ombygging. Dette henger tett sammen med forrige punkt. De store nybyggverftene i Norge måtte gå gjennom en stor omstilling i kjølvannet av oljekrisen, men dette måtte ikke de mellomstore verftene i Måløyregionen i like stor grad.

Indeksert verdiskapingsvekst i Måløyregionen sammenlignet med maritim næring i Norge for øvrig

A large flock of birds, likely gulls, is flying over a fishing net in the ocean. The net is visible on the left side of the frame, extending into the water. The sky is overcast, and the water is choppy. The text "Sjømatnæringen" is overlaid in the center of the image.

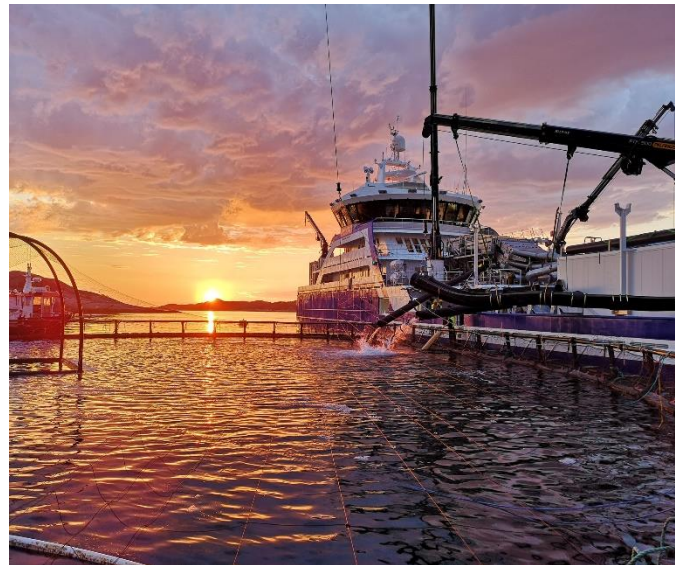
Sjømatnæringen

Sjømatnæringen er en av Norges viktigste næringer, og ingen næringer har vokst like raskt de siste 15 årene. Næringen har også en viktig rolle i norsk næringsliv, og særlig langs kysten i Vest- og Nord-Norge er næringen viktig for arbeidsplasser og verdiskaping.

Sjømatnæringen har stått sentralt i Norge lenge, men særlig fremveksten av oppdrettsnæringen som en bransje med høy inntjening har gjort av næringen blir stadig viktigere for Norge som en helhet.

Historisk har fiskeri stått sterkt i Måløyregionen, men regionen har med tiden utviklet seg fra å være rettet mot tradisjonell fiske av pelagisk fisk med flere selskap til større bedrifter som driver med oppdrett. Per i dag er det kun ett stort selskap som driver med fiske av pelagisk fisk. Denne bedriften står for stort sett all den tradisjonelle fiskingen i Måløyregionen.

Oppdrett er blitt en stor næring i regionen, og teknologiutviklingen i næringen er et fokus, eksempelvis knyttet til å flytte anleggene lenger ut til havs og landbasert oppdrett.

Største selskap i sjømatnæringen i Måløy, målt i antall ansatte

Pelagia Måløy

Coast Seafood AS

Maaløy Seafood AS

Pelagia Sildoljefabrikk

Snorre Seafood AS

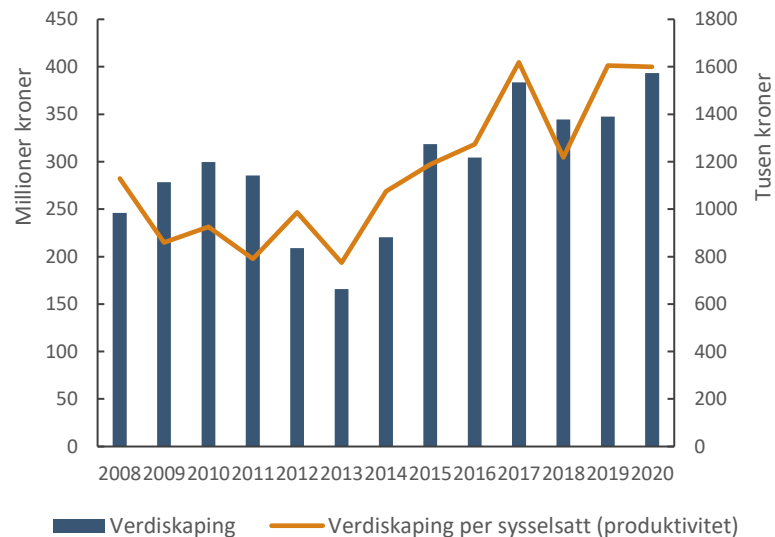
Sjømatnæringen

I Måløyregionen var det i 2020 om lag 40 selskap som opererte innenfor sjømatnæringen. De hadde til sammen en verdiskaping på cirka 400 millioner kroner. Dette gjør næringen til en stor og viktig næring i regionen. Sjømatnæringen er generelt en næring med høy produktivitet, og i Måløyregionen er den på rundt 1,6 millioner kroner per sysselsatt i 2020. Næringen sto i 2020 for 12 prosent av alle arbeidsplasser, og cirka 15 prosent av all verdiskaping.

Selv om det har vært god vekst i både verdiskaping og sysselsettingen i Måløyregionens sjømatnæring har utviklingen siden 2008 vært relativt volatil. Det er ikke unormalt å se slike svingninger for mindre regioner. Grunnen til dette er at mindre regioner ofte er mer avhengige av enkelt-selskap, og utviklingen for disse bedriftene vil påvirke utviklingen for hele den lokale næringen.

Sjømatnæringen blir ofte trukket frem i intervjuer med aktører i regionen. Historisk har det vært mye tradisjonell fiske i regionen, men i nyere tid er det verdikjeden knyttet til oppdrettsnæring som dominerer. At næringen inkluderer aktører i store deler av verdikjeden, betyr at man har en sterk klynge, hvilket er noe som ofte blir trukket frem som sjømatnæringens største fordel i regionen.

Utvikling i verdiskaping (venstre akse) og verdiskaping per ansatt (høyre akse) i sjømatnæringen i Måløyregionen. Kilde: Menon Economics

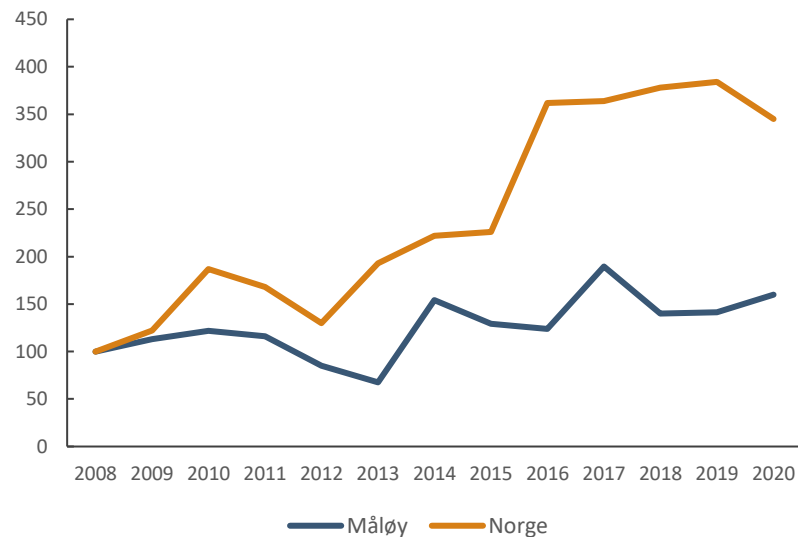
Sjømatnæringen sammenlignet med norsk sjømatnæring ellers

Figuren til høyre viser den indekserte utviklingen i sjømatnæringen i Måløyregionen sammenlignet med utviklingen i sjømatnæringen i Norge for øvrig. Grafen viser at sjømatnæringen i Måløyregionen har vokst saktere enn sjømatnæringen i resten av landet. Verdiskapingen i den norske sjømatnæringen har mer enn tredoblet seg fra 2008 til 2020, mens verdiskapingen for sjømatnæringen i Måløyregionen har økt med godt 60 prosent.

En stor, men langsomt voksende næring er en av de mest slående elementer ved den lokale sjømatnæringen. Ser vi på den nasjonale næringen har verdiskapingsveksten i all hovedsak vært drevet av økte priser på oppdrettslaks, noe som har ført til at verdiskapingen har gått opp, selv om både volumet av produsert fisk og sysselsetting har vokst betydelig mindre. I motsetning til landet for øvrig domineres sjømatnæringen i Måløyregionen av fiskeindustri og salgsaktivitet. Verdiskapingen i begge disse næringene har vokst betydelig mindre enn i oppdrettsnæringen, noe som har resultert i lavere vekst.

Den lave andelen av faktisk oppdrettsaktivitet i den lokale sjømatnæringen betyr også at sjømatnæringens produktivitet i regionen er lavere enn i andre sjømatkommuner, som eksempelvis Frøya og Senja.

Indeksert verdiskapingsvekst i Måløyregionen sammenlignet med sjømatnæring i Norge for øvrig. Kilde: Menon Economics

Del 3: Ringvirkningsanalyse

Ringvirkninger – en guide

Ulike næringer og regioner i økonomien er tett bundet sammen. Når bedrifter i Måløyregionen etterspør varer og tjenester vil det bidra positivt til sysselsetting, verdiskaping og skatteinngang i andre næringer og regioner. Vi kvantifiserer disse effektene ved hjelp av en ringvirkningsanalyse, hvor vi regner på sysselsetting og verdiskaping i hele verdikjeden. Modellen brukt i denne rapporten er Menons ITEM-modell.

I denne analysen beregner vi de økonomiske ringvirkninger av den aktiviteten som skjer i Måløyregionen. Konseptuelt gjøres dette ved å følge vare- og tjenestekjøp fra regionens bedrifter bakover i verdikjeden.

Ringvirkningsanalysen utføres ved hjelp av såkalte kryssløpstabeller. Tabellene beskriver flyt av varer og tjenester mellom 65 norske næringer. Man kan altså for eksempel se hvor mye et arkitektselskap i gjennomsnitt kjøper fra andre næringer. Disse dataene gjør oss i stand til å analysere effekten på andre næringer av åpningen av et arkitektkontor.

I det tekniske appendikset til denne rapporten er det forklart hvordan det geografiske modul til ITEM-modellen utregner kommunale ringvirkninger.

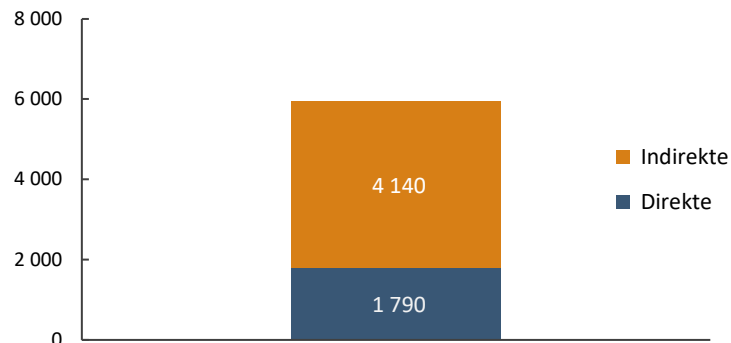
Modellrammeverket er beskrevet ytterligere i Vedlegg B.

I dette kapittelet beregner vi ringvirkninger av Måløyregionens aktivitet. **Samlede sysselsettingseffekter i Måløyregionen er på omkring 5 900 arbeidsplasser.** Dette fordeler seg på 1 790 direkte sysselsatte (altså arbeidsplasser i kommunen), og 4 140 indirekte sysselsatte (altså arbeidsplasser utenfor kommunen som understøttes av aktiviteten i Måløy). Det betyr at hver arbeidsplass i Måløy legger grunnlag for cirka 2,3 arbeidsplasser i resten av landet.

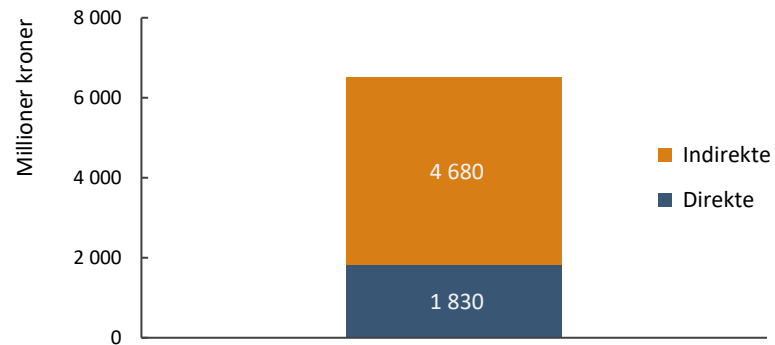
De indirekte effektene fra Måløyregionen er svært høye sammenlignet med andre regioner. Grunnen til at resultatet er så høyt, og må tolkes med noe forsiktighet, er fordi mye av dette er drevet av én bedrift, nemlig Coast Seafood. Coast Seafood er en sjømatbedrift som kjøper og selger fisk. Dette betyr at varekjøpene per ansatt i bedriften er unaturlig høye, og dermed legger de ifølge modellen grunnlag for mye av aktiviteten i andre bedrifter. Det kan imidlertid være misvisende å påstå at Coast Seafood legger grunnlag for oppdrettsaktiviteten i eksempelvis Nordland. Vi har derfor beregnet sysselsettingseffektene av Måløyregionens aktivitet. Sysselsettingseffektene faller til 4 050 dersom vi fjerner Coast Seafood. Dette fordeler seg på 1 750 direkte sysselsatte og 2 300 indirekte sysselsatte. Hele ringvirkningsanalysen uten Coast Seafood er vist i vedlegg D.

Måler vi ringvirkninger i form av **verdiskaping finner vi samlede effekter på 6,5 milliarder kroner.** Dette fordeler seg på cirka 1,8 milliarder kroner i direkte verdiskaping (i bedriftene i Måløyregionen), og 4,7 milliarder i indirekte effekter (i bedrifter i andre regioner som er understøttet av aktiviteten i Måløyregionen).

Ringvirkninger for sysselsettingen. Kilde: Menon Economics

Ringvirkninger for verdiskapingen. Kilde: Menon Economics

Geografiske ringvirkninger av sysselsetting

Menons ringvirkningsmodell er som sagt koblet til en modul som sprer effektene geografisk. Dette gjøres ved å kombinere sektorfordelte næringspopulasjoner med en såkalt «gravity model». Dette er beskrevet mer i detalj i vedleggsdelen.

Fra figuren til høyre ser vi hvordan de samlede sysselsettingseffekter fordeler seg på alle norske fylker. Ikke overraskende er de største sysselsettingseffektene i Vestland fylke. Dette drives i all hovedsak av at Måløyregionen er i Vestland fylke. Det er imidlertid også betydelige sysselsettingseffekter i Nordland. Dette forklares ved at Nordland er en av de største oppdrettsfylker, og at salgsbedrifter i Måløyregionen (i all hovedsak Coast Seafood) kjøper store mengder fisk fra oppdrettskommuner i regionen. I tillegg er det betydelige sysselsettingseffekter i både Viken og Oslo. At store fylker som Viken og Oslo har store effekter er ikke uvanlig, fordi store deler av norsk næringsliv er lokalisert her.

Vi har i denne analysen ikke hentet inn den faktiske lokasjonen på de leverandører som leverer til Måløyregionen. Vi bruker som sagt en modell til å fordele de geografiske effektene. En naturlig konsekvens av dette er at resultatene er beheftet med betydelig usikkerhet og at man derfor bør tolke dem som illustrative.

**Geografisk fordeling av de samlede sysselsettingseffekter. Jo rødere, jo høyere sysselsettingseffekter.
Kilde: Menon Economics**

An aerial photograph of a rugged coastal region. In the foreground, a rocky peninsula juts into the sea, topped with a white lighthouse. A road winds across the green hillsides. The background shows a wide expanse of water and distant, hazy mountains under a clear sky.

Del 4: Mulighetsrom i regionen

Mulighetsrom for videre vekst i Måløy

I dette kapitlet ser vi på mulighetsrommet for næringslivet fremover. Her trekker vi frem flere aspekter og trender som kan bli viktige for utviklingen av næringslivet i regionen de neste årene.

Noen av mulighetsrommene er basert på tall, og komparative analyser vis-a-vis næringer i Norge for øvrig. Andre mulighetsrom er identifisert basert på intervjuer. Til slutt ser vi på viktige suksesskriterier og barrierer for å sikre videre vekst i regionen.

Mulighetsrommene vi trekke frem er tilknyttet følgende:

1. Øke deler av verdikjeden i oppdrett i regionen, samt satse på innovasjonen
2. Maritim næring og grønn omstilling
3. Cruisesatsing og turismen som følger
4. Den innovative «hub-en» som er vokst frem i regionen i løpet av årene

Mulighetsrom i sjømatnæringen

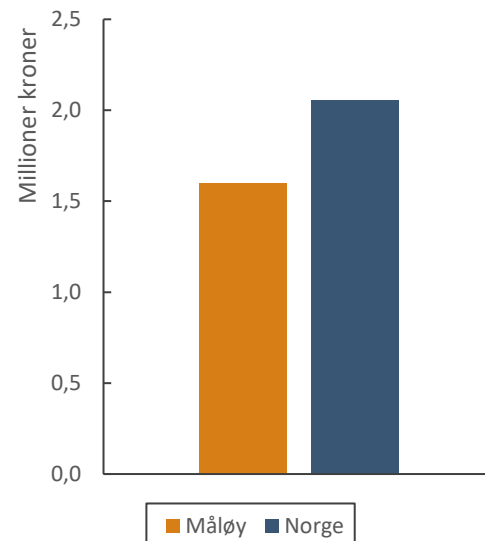
Sjømatnæringen er en av de viktigste næringene i Måløyregionen, både målt i verdiskaping og i antall ansatte. Historisk har fiskerinæringen stått sterkt i Måløyregionen, men etter hvert som årene har gått, ble fiskebåter solgt og næringen har vridt seg mot oppdrett, industri og salg.

Produktiviteten i sjømatnæringen i Måløyregionen er lavere enn i sjømatnæringen i Norge for øvrig, som vist i figuren til høyre. Dette er noe regionen bør jobbe for å forbedre. Hadde man klart å heve produktiviteten til nivået for resten av landet, ville det bety økt verdiskaping (og dermed lønninger og overskudd) på 100 millioner kroner.

Det er i utgangspunktet to måter å gjøre dette på. Den ene måten er ved å satse mer på oppdrett og mindre på industri og salg, siden disse har lavere produktivitet. Den andre er å satse på å videreutvikle næringen der det er behov for innovasjon, forskning og relevant kompetanse.

Akkurat disse to fremgangsmåtene kombineres i et spennende satsingsområde innenfor sjømatnæringen i regionen, ledet av OFS Måløy, som forsker på landbasert oppdrett. Det er flere grunner til at denne innovasjonen foregår akkurat i Måløy. Regionen besitter mye kompetanse og det er flere topografiske fordeler. Laks er en kaldtvannsfisk og det er viktig med avkjølt vann i de lukkede biokulturene. Det er dyrt å kjøle ned store mengder vann, men regionens fordel er at kaldt dyphavsvann er lett tilgjengelig gjennom Nordsjøen. Det foregår også flere store satsinger med sikte på å etablere større deler av verdikjeden i sjømatnæringen skal være lokalisert i regionen. Det skal åpnes et slakteri og pakkeri for både rød- og hvitfisk i regionen, i regi av Babord Group og Gadus Group. Dette vil trolig bidra til rundt 100 arbeidsplasser i regionen, og samtidig sikre en større del av sjømatverdikjeden til regionen. Dette vil videre bidra til en rekke innovasjonsmuligheter. Nærheten til fiskerinæringen fører til tilgang på restråstoffer av høy ferskhet og kvalitet. Selskap som f.eks. Ecobait forsker, med støtte fra Norges Forskningsråd, på å utnytte tilgangen på et slikt råstoff til økt verdiskaping gjennom f.eks. å bruke det som ingredienser i line- og teineagn etter fisk og skalldyr. Restråstoffet har også potensiale til å inngå i nye typer fiskefôr, og som ingredienser i hunde- og kattermat

Produktiviteten i sjømatnæringen sammenlignet mellom Måløy og Norge for øvrig. Kilde: Menon Economics

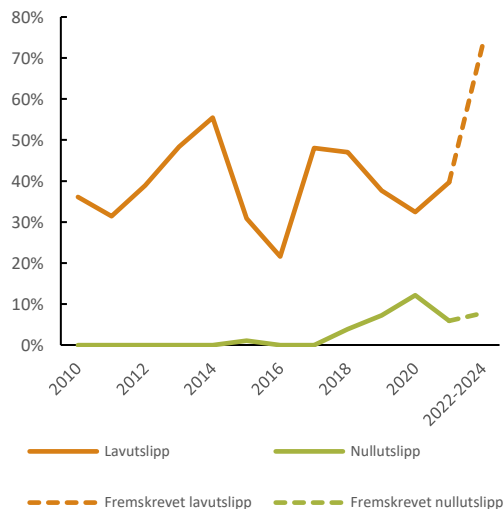

Mulighetsrom i maritim næring i Måløyregionen

Norge er blant de fremste i verden når det gjelder å utvikle og å ta i bruk grønn maritim teknologi. Norge har alle forutsetninger for å gå i front og skape store verdier og nye løsninger i møte med klimakrisen. En tidlig posisjonering innen grønn internasjonal skipsfart kan utgjøre et betydelig konkurransefortrinn for det som allerede er en av Norges viktigste eksportnæringer (Menon-publikasjon 10/2022). Den grønne omstillingen fører med seg flere muligheter for maritim næring i Måløyregionen:

- Skip med nye typer fremdriftssystem og alternative drivstoff skal bygges, og eksisterende skip må bygges om for å imøtekomme kravene som stilles. Det eksisterer både verft som bygger nye skip og verft som spesialiserer seg på reparasjoner, vedlikehold og oppgradering i Måløyregionen. Verftene bør jobbe mot å få kontrakter i tilknytning dette og bli med på det grønne toget som går.
- Skipsverftene i regionen har spesialisert seg på skip innen fiskeri, havbruk og fergesegmentet. Dette er skipstyper – særlig når det gjelder elektrifisering av ferger – hvor Norge er ledende. Regionen besitter en unik kompetanse som kan videreføres og utvikles i en tid hvor skipene skal over på nullutslippsløsninger.
- Innovasjon foregår i økende grad i samspill mellom bedrifter, kunder, leverandører og kunnskapsmiljøer. Det at regionen har en sterk maritim klynge, relevant kompetanse og aktører som er frampå, vil være en fordel med tanke på teknologiutviklingen og innovasjonen som kreves for å imøtekomme kravene som stilles til skipsfarten i den grønne omstillingen.

Norske rederier sine leveranser av nybygg i perioden 2010 til 2021 med ordrebok etter lav- og nullutslippsandel. Kilde: Menon-publikasjon nr. 29/2022 og Clarksons World Fleet Register

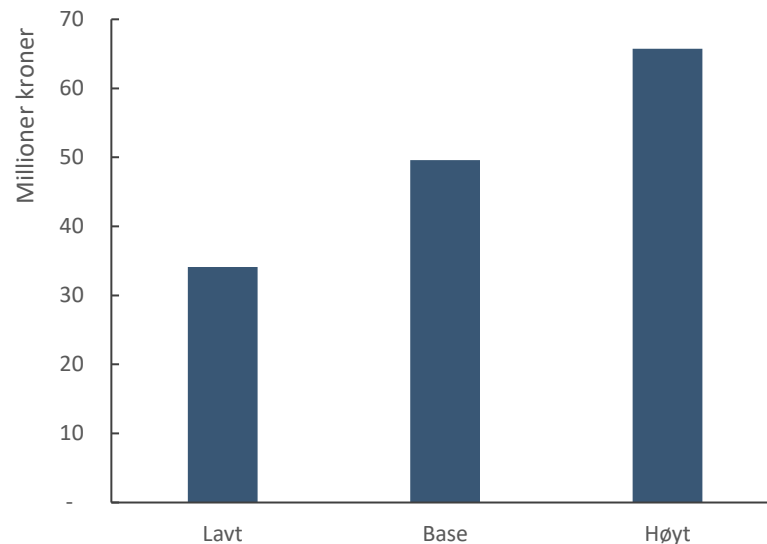
Reiseliv – cruisesatsing i regionen (1/2)

Sommeren 2022 settes Måløy på reiselivskartet som en cruisedestinasjon. Det er ventet 25 cruiseanløp og rundt 65 000 turister i perioden mai til september. Denne satsingen gir store muligheter for regionen når det gjelder inntekter fra økt turisme.

Menon har tidligere estimert cruisepassasjerenes forbruk i ulike byer i Norge (*upublisert*). Basert på dette har vi estimert hvor mye penger cruiseturistene potensielt vil legge igjen i regionen. Det er en del usikkerhet knyttet til forbrukstallene og vi har derfor laget et lav-, base- og høyscenario. Lavscenariot er basert på en undersøkelse fra Innovasjon Norge for Oslo havn i 2019. Høyscenarioet er basert på en Menon-rapport (publikasjon 85/2018) fra 2018 som anslo forbruk for cruiseturismen i Bergen.

Det er vanskelig å si hvilket av scenarioene som er mest realistisk. Dette er imidlertid ikke noe som er forutbestemt og aktører i regionen kan bidra til å øke det gjennomsnittlige forbruket dersom man klarer å tilby relevant servering, overnatting og opplevelser for cruise- og andre turister.

Estimert forbruk fra turister for cruisenæringen i Måløyregionen i 2022. Kilde: Menon Economics

Reiseliv – cruisesatsing i regionen (2/2)

Det vil være viktig å legge til rette for økt tilførsel av cruiseturister for å sikre at regionen klarer å utnytte mulighetene cruiseturismen bringer med seg. Med dette mener vi at det er viktig at turistene har et kulturelt og opplevelsestilbud når de går i land. Eksempler på dette er:

- Sikre at det er nok attraktive spisesteder som kafeer og restauranter, som turistene kan benytte seg av.
- Tilby ulike aktiviteter og turer i tilknytning til den omliggende naturen. Dette kan enten være en tur til Skongenes fyr, eller turer med rib-båt. Tilrettelegging for slike aktiviteter vil være avgjørende for at regionen viser seg fra sin beste side når det kommer flere turister.
- Havfisketurisme er en aktivitet som er svært populær lenger nord i landet. Dette er et tilbud hvor man kombinerer natur og opplevelser på en unik måte. Det kan for eksempel være at man tar med turister ut på havet slik at de kan fiske sin egen fisk, som de senere spiser eller får med seg hjem. Det å kunne tilby aktiviteter i særklasse, som er attraktive for de turistene som ønsker å bruke penger, vil være viktig. Menon har tidligere vist at det er et stort verdiskapingspotensial knyttet til havfisketurismen (Menon-publikasjon 21/2022).

Disse tilbudene vil trolig vokse frem naturlig etter hvert som cruisenæringen får fotfeste i regionen, men det er viktig å ha et bevisst forhold til hvilke tilbud som eksisterer, og hvilke tilbud som kan være med å øke Måløy sin attraktivitet når det kommer turister til regionen.

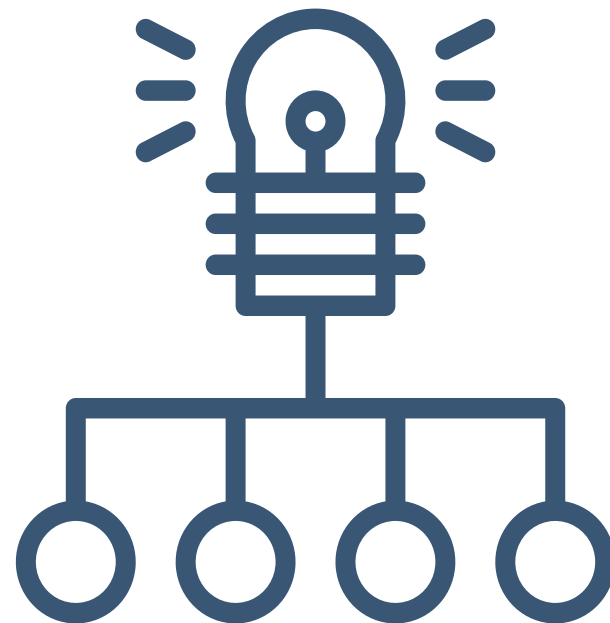

Innovative Måløy

Det siste mulighetsrommet vi trekker frem er knyttet til innovasjon i regionen. Lokal innovasjon har en tendens til å forplante seg videre, fra en innovativ lokal bedrift til en annen lokal bedrift. Dette mulighetsrommet er vanskelig å kvantifisere, men høy innovasjonstakt er noe av det første som blir trukket frem i mange intervjuer med aktører fra regionen. Dersom noen i regionen har en god og innovativ idé eller løsning på et problem, er det ikke vanskelig å skaffe risikovillig kapital. Dette fører til at det er lett å starte med nye satsinger i Måløy, som er finansiert av det private næringslivet i regionen. Denne «i-Måløy-for-Måløy» tankegangen er unik, og presenterer en rekke muligheter for bedrifter i oppstartsfasen.

Det er en rekke gode initiativer som er finansiert av det private næringslivet. Dette gjelder ikke kun bedrifter, men også samfunnsaspekter, som for eksempel at den lokale svømmehallen kan få finansiering fra det private næringslivet.

Når det kommer til mulighetsrommet her handler det om at næringslivet ikke må slutte å investere i nye, innovative produkter og bedrifter. Det er flere som forteller historier om at næringslivet blir bygd på én suksessfull satsing, som videre er villig til å investere i nye satsinger. Spesielt IKT-miljøet i Måløy er blitt bygd opp på denne måten. Bedrifter som LocalHost, Whereby og Lefdal Mine Center har alle fått finansieringen sin på en slik måte. Lefdal Mining er et selskap som viser hvor godt det kan gå dersom næringslivet fortsetter å investere i gode ideer, og følger opp oppstartsfasen til selskapet. Dette var et selskap som lagde et massivt datasenter rett utenfor Måløy, som senere er blitt solgt til et amerikansk selskap. Dette er kun ett av eksemplene på hvor bra det kan gå dersom man fortsetter å investere i eget næringsliv.

Samfunnsmessige kriterier for videre vekst (1/2)

Som vist i denne rapporten er Måløyregionen karakterisert ved et sterkt eksportrettet næringsliv, som klarer å skape og utvikle nye arbeidsplasser. I tillegg er det store muligheter for videre vekst innen både sjømatnæringen, maritim næring og reiselivsnæringen. Gjennom intervjuer med lokale aktører kommer det imidlertid klart frem at en av regionens største barrierer for videre vekst er tilgangen på relevant arbeidskraft. Dette er ikke et ukjent fenomen for en mindre distriktsregion, og det er i utgangspunktet to måter å gå frem for å minske dette problemet:

(i) øke bostedsattraktiviteten og (ii) forbedringer av den regionale infrastrukturen.

(i) Når det kommer til å **øke bostedsattraktiviteten** er har vi identifisert tre relevante muligheter for forbedringer:

1. Økt tilgang på boliger
2. Tilgangen på interessante og meningsfulle arbeidsplasser
3. Generell bostedsattraktivitet

Økt tilgang på boliger

Det er et særlig behov for et større boligmarked. Dette ser vi fra at boligmassen i regionen har så å si vært den samme fra 2012 til 2019, med en økning på cirka 50 boliger på 7 år (SSB, tabell 06265).

Dette trekkes også frem av en rekke næringslivsaktører i intervjuene. Det er mangel på alle typer boliger i regionen, men det er særlig mangel på leiligheter som kan kjøpes av yngre som en førstegangsbolig.

Tilgangen på interessante og meningsfulle arbeidsplasser

For å tiltrekke seg arbeidskraft generelt og høyt utdannet arbeidskraft i særdeleshet er det nødvendig med attraktive arbeidsplasser. Disse arbeidsplassene må være såpass spennende og interessante at de også bidrar til å tiltrekke folk til regionen. Dette må gjøres ved å fortsette å satse på å utvikle lokale bedrifter, og at det private næringslivet fortsetter med de gode taktene man har sett de siste årene. Man må også fortsette å utvikle de eksisterende hjørnesteinsnæringene, som sjømat og maritim næring.

I tillegg er det viktig å også legge til rette for å satse på nye og innovative bedrifter som av natur har en høy andel attraktive arbeidsplasser. Særlig kan det være viktig å legge til rette for nye bedrifter og utvikling av eksisterende som direkte eller indirekte jobber med den grønne omstillingen. Jobber i slike bedrifter oppleves i økende grad som meningsfulle, og kan bidra til å tiltrekke høyt utdannet arbeidskraft.

Samfunnsmessige kriterier for videre vekst (2/2)

Generell bostedsattraktivitet

I tillegg til å øke tilgangen på boliger til potensielle tilflyttere er det også en rekke andre parallelle aspekter som trekkes frem som mangelfulle av aktører. Dette gjelder eksempelvis skole og barnehage. Det vil også være viktig å bygge ut annen generell infrastruktur som for eksempel veier, broer og skipstunneler. Alle disse investeringene vil bidra til å gjøre regionen mer tilgjengelig, og på den måten sikre at det er nok potensielle ansatte til arbeidslivet.

Et separat fokuspunkt bør være å arbeide mot å bidra til at yngre flytter tilbake til regionen etter at de har endt studiene sine i større byer. Dette er et problem som er godt kjent for de fleste mindre tettstedene i Norge, og det er ingen kjapp løsning for dette. Det viktigste man kan gjøre er å sikre at samfunnet er attraktivt å flytte tilbake til. Måløy Vekst jobber med et prosjekt for å sikre at de yngre studentene får vite hva næringslivet i regionen kan by på. Prosjektet kalles «næringsrelevant høyere utdanning – utplassering av studenter». Dette initiativet er viktig for å vise studentene at det eksisterer spennende arbeidsplasser i regionen, og på denne måte forsøke å øke andelen som har lyst til å flytte til Måløy. Slike initiativer vil trolig være viktig som et reklameskilt for regionen.

(ii) Infrastruktur

Å sikre god infrastruktur er en viktig forutsetning for å sikre tilstrekkelig med arbeidskraft til region. Dersom man skal dekke en del av etterspørselen i Måløyregionen med arbeidskraft utenfor regionen er det nødvendig med både gode kollektive transportmuligheter, samt gode vei-, bro og fergeforbindelser til andre kommuner.

Et eksempel på forbedret transport til og fra regionen er Stad skipstunnel, verdens første skipstunnel. I tillegg til å redusere risikoen for skipsulykker, redusere ventetiden for skipsfart og legge til rette for mer sjøtransport av gods, vil tunnelen bidra til forenklet reise- og pendlevei fra andre kommuner. Denne skipstunnelen vil knytte kysten sammen, siden kommunikasjonskanalene på land er relativt dårlig med lang reisevei mellom kommunene, og dermed bidra til redusert reisetid mellom kommunene i Kinn og søre Sunnmøre. Denne tunnelen kan altså bidra til et økt bo- og arbeidsmarked ved at det åpner opp for dagpendling mellom Måløy og Ålesund. Dette kan potensielt føre til positive effekter. Den ene er at Måløy i seg selv blir et mer attraktivt sted å bo. Den andre er at Måløyregionen kan bli mer tilgjengelig for samarbeid med den maritime klyngen i søre Sunnmøre og Ålesund-regionen.

Vedlegg

Menons regnskapsdatabase inneholder fulle regnskaper (omsetning, driftsresultat, ansatte, verdiskaping) for over 600 000 norske foretak og avdelinger tilbake til 1990-tallet. I tillegg inneholder databasen postnumre til alle bedrifter, noe som gjør det mulig å se på både nye og gamle kommunegrenser. Menons næringspopulasjoner er bygd opp i et verdikjedeperspektiv for å fange opp viktige innbyrdes avhengigheter mellom ulike næringer. Denne næringsinndelingen oppdateres og videreutvikles flere ganger årlig.

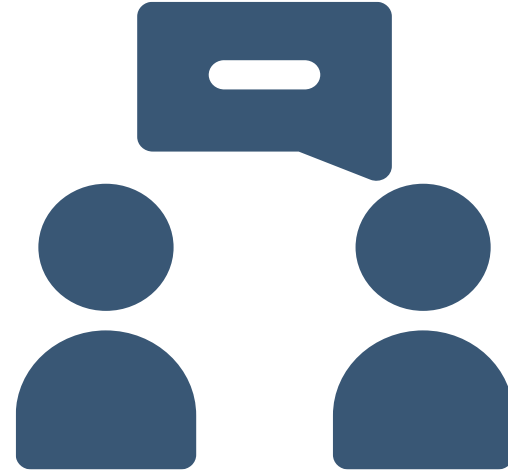
Denne databasen har vi delt inn i forskjellige næringer. Inndelingen har i tatt utgangspunkt i NACE-koder, og noen kvalitative vurderinger fra Menon. Dette gir oss mulighet til å se på et næringsliv fordelt på type bedrifter, og hvilke næringer de operer innen. Disse næringene er:

- Finans
- Transport
- Prosessindustri
- Handel
- Reiseliv
- IKT
- Sjømat
- Andre primærnæringer
- Teknologiindustri
- Maritim
- Forsyningsindustri
- Bygg og anlegg
- Ferdigvarer
- Petroleum
- Helse
- Kunnskapstjenester
- Næringsmidler
- Forretningsmessige tjenester
- Personlige tjenester
- Annen industri
- Eiendom

I tillegg til Menons egen regnskapsdatabase har vi hentet data fra SSB for befolkning, pendling og offentlige arbeidsplasser.

Vi har også gjennomført en rekke intervjuer. Disse intervjuene har blitt gjennomført for å sikre konsistens i tallene. Intervjuene har gitt oss mulighet til å teste hypotesene vi former etter å ha sett på tallene, i tillegg til å få supplerende kommentarer fra sentrale næringslivsaktører. Intervjuene har også vært en særlig viktig input i mulighetsromstudien, så vel som de store trekkene i næringslivet, og hvordan disse har vært fra et kvalitativt ståsted.

Vi har i alt gjennomført 19 intervjuer med sentrale næringslivsaktører fra forskjellige sentrale næringer og offentlige institusjoner.

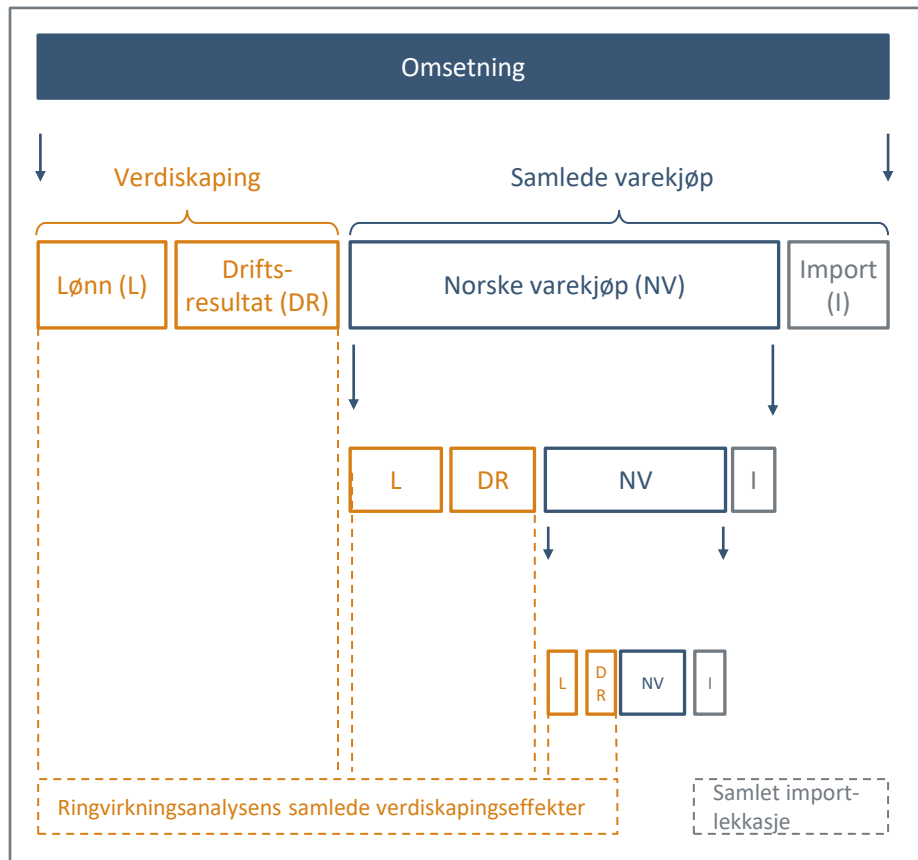

Kort introduksjon til ringvirkninger

Denne analysen tar utgangspunkt i en ringvirkningsanalyse. For å gi leseren en forståelse av denne analysen og våre beregninger gir vi en kort introduksjon til ringvirkningsanalyser.

Når en bedrift driver med sin aktivitet har dette gjennom samhandel effekter på etterspørselen hos en rekke bedrifter i ulike næringer. I første omgang vil bedriften etterspørre leveranser fra sine direkte leverandører, noe som vil betyr økt produksjon hos disse bedriftene. Dette vil i sin tur påvirke etterspørselen hos enda flere bedrifter lenger nede i verdikjeden. Investeringene vil således understøtte både verdiskaping og sysselsetting hos en lang rekke bedrifter. Det er dette vi kaller ringvirkninger.

For hver bedrift i hele verdikjeden kan vi dele opp omsetning i fire ulike kategorier: norske varekjøp, utenlandske varekjøp, driftsresultat og lønnskostnader. Summen av de to sistnevnte utgjør det som kalles verdiskaping, mens norske varekjøp danner omsetning for bedriftene i neste ledd av verdikjeden. Figuren til høyre illustrerer hvordan en investering har effekter for hele verdikjeden. Summen av de oransje boksene i alle ledd utgjør de samlede verdiskapingseffektene.

Beregningsmetode:

Endring i etterspørsel fra enten en næring eller som følge av et prosjekt eller en infrastrukturinvestering vil således påvirke norsk næringsliv og skatteinngang. Vi har modellert disse effektene ved å beregne størrelsen på investerings- og driftskostnadene og deres effekter på sysselsetting med bakgrunn i SSBs kryssløpsmatrise.

SSBs kryssløpsmatrise viser omfanget av leveranser, sysselsetting, skatter og avgifter, samt import og eksport i 64 NACE-næringer. Det er dette som danner grunnlag for modellen vår. Beregningene starter ved at vi plasserer de samlede kostnadene av investeringen inn i den næringskategorien den hører hjemme i i modellen (se neste side for ytterligere omtale av dette). Modellen beregner med utgangspunkt i dette sysselsettingseffekter. For å fremstille varene og tjenestene som bedriftene produserer, må de kjøpe varer og tjenester fra andre bedrifter i Norge, samt importere. SSBs kryssløpsmatrise viser gjennomsnittlig import fra hver næring, samt en oversikt over leveranser mellom de 64 ulike næringene i statistikken. Med bakgrunn i dette kan vi beregne sysselsettingsimpulsen bakover i verdikjeden. For hvert ledd i verdikjeden blir sysselsettingsimpulsen stadig mindre. Vi beregner sysselsettingsimpulsen i uendelige ledd bakover, samtidig som betydningen av de bakerste leddene er tilnærmet null.

Viktige analysebegreper

Verdiskaping er den merverdien bedriften skaper, altså selskapets bruttoprodukt. Verdiskaping måles som driftsresultat pluss lønnskostnader.

Ringvirkninger er en beregning av hvordan en etterspørselsimpuls fra en næring fordeler seg utover resten av økonomien gjennom kjøp fra underleverandører i flere ledd.

Kryssløp er en oversikt over alle næringers kjøp fra andre næringer på nasjonalt plan.

Det er viktig å være oppmerksom på at en ringvirkningsanalyse er en såkalt bruttoanalyse. Bruttoverdiskaping er høyere enn nettoverdiskaping. Bruttoverdiskaping inkluderer verdiskapingen som kommer som følge av aktiviteten utløst av omdisponeringen av areal, men den sier ikke noe om den alternative anvendelsen av arbeidskraft eller kapital. Ved mangel på arbeidskraft vil en del av sysselsettingseffektene man kommer frem til i en ringvirkningsanalyse bli hentet fra andre næringer og områder, og dermed ikke føre til en økning i samlet norsk sysselsetting.

Næring	Største aktør
Finans	Nordea
Transport	Posten Norge AS
Prosessindustri	Ingen selskap
Handel	Yolima AS
Reiseliv	Måløy Hotelldrift AS
IKT	Whereby AS
Sjømat	Pelagia AS
Andre primærnæringer	Dyrekrematoriet Nordfjord AS
Teknologiindustri	Ingen selskap
Maritim	Selstad AS

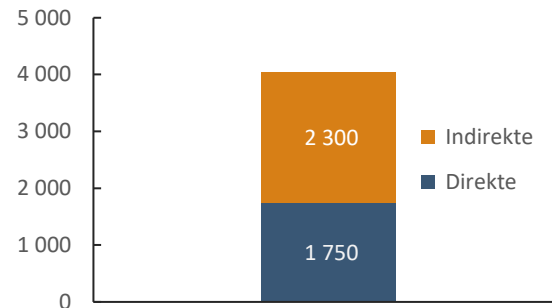
Næring	Største aktør
Forsyningsindustri	Linja AS
Bygg og anlegg	Sætren AS
Ferdigvarer	Måløy Industrisøm AS
Petroleum	Ingen selskap
Helse	Trollskogen barnehage SA
Kunnskapstjenester	Skipskompetanse AS
Næringsmidler	Brødrene Tennebø AS
Forretningsmessige tjenester	Vest Industrivask AS
Personlige tjenester	Måløy Treningssenter AS
Annen industri	MCP AS
Eiendom	Sætren Eiendom AS

Næring	Største aktør
Finans	Nordea
Transport	Freyja AS
Prosessindustri	Ingen selskap
Handel	Kiwi Møre AS (avd. Vågsøy)
Reiseliv	Måløy Hotelldrift AS
IKT	Whereby AS
Sjømat	Coast Seafood AS
Andre primærnæringer	Tomas Invest AS
Teknologiindustri	Ingen selskap
Maritim	Selstad AS

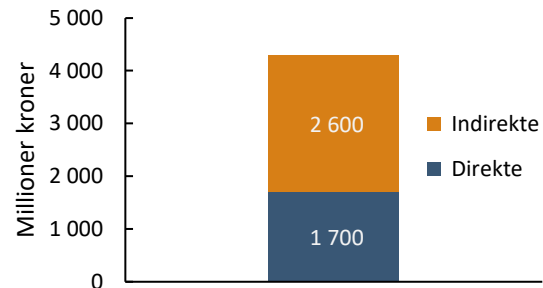
Næring	Tre største aktører
Forsyningsindustri	Linja AS
Bygg og anlegg	Sætren AS
Ferdigvarer	Måløy Industrisøm AS
Petroleum	Ingen selskap
Helse	Klokkegårdstiftelsen
Kunnskapstjenester	Skipskompetanse AS
Næringsmidler	Brødrene Tennebø AS
Forretningsmessige tjenester	Vest Industrivask AS
Personlige tjenester	Opplæringskontoret for fiskeri- og havbruksfag i Sogn og Fjordane SA
Annen industri	Easy Form AS
Eiendom	Båtvik AS

Dette vedlegget viser ringvirkningsanalysen uten Coast Seafood. Coast Seafood er en viktig aktør i Måløyregionens næringsliv. De har høy omsetning, men lav verdiskaping ettersom hovedaktiviteten deres er kjøp og salg av fisk. Ettersom en ringvirkningsanalyse tar utgangspunkt i en bedrifts kjøp og salg av varer, vil store deler av ringvirkningene fra næringslivet i Måløyregionene være drevet av Coast Seafood. Det er derfor hensiktsmessig å kjøre samme analyse uten denne bedriften, for å vise differansen. Ringvirkningene fra næringslivet i Måløyregionen er imidlertid fremdeles høye, selv ekskludert Coast Seafood. Bedriftene i Måløyregionen, ekskludert Coast Seafood, danner grunnlag for følgende ringvirkningseffekter:

- **Sysselsettingseffekter:** 1 750 direkte arbeidsplasser og 2 300 indirekte arbeidsplasser. Dette tilsvarer at én direkte arbeidsplass i Måløy legger grunnlag for cirka 1,3 arbeidsplasser i resten av landet. Dette er høyt sammenlignet med andre regioner.
- **Verdiskapingseffekter:** 1,7 milliarder kroner i direkte verdiskaping, og 2,6 milliarder i indirekte verdiskaping. Dette tilsvarer at én direkte krone i verdiskaping i Måløy legger grunnlag for cirka 1,5 kroner i verdiskaping i resten av landet. Dette er også høyt sammenlignet med andre regioner.

Direkte og indirekte sysselsettingseffekter. Kilde: Menon Economics

Direkte og indirekte verdiskapingseffekter. I millioner kroner. Kilde: Menon Economics

TITTEL
Undertittel (ett innrykk)